

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Проаналізовано основні проблеми, які гальмують інноваційну діяльність на підприємствах. Розкрито основні напрями вдосконалення механізму регулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. Визначено критерії підприємств, які обирають інноваційний шлях розвитку.

Ключові слова: інновації; інноваційна діяльність; підприємство; державне регулювання.

Постановка проблеми. Як у минулому, так і на сучасному етапі Україна має безліч соціально-економічних проблем, які можна вирішити, обравши курс розвитку, де пріоритетами буде інноваційна діяльність, що спрямована на структурну модернізацію підприємств та їх перехід на інноваційний шлях розвитку. В національній доповіді "Інноваційна Україна 2020" зазначено: "Інноваційність є визначальною характеристикою сучасних науково-технічних, виробничих, соціально-економічних та усіх суспільних процесів. Від оволодіння інноваційними механізмами розвитку залежить доля України: чи рухатиметься вона в напрямі входження до числа розвинених країн, чи залишиться стагнуною країною на узбіччі науково-технічного і соціального прогресу. Це пов'язано з загальними закономірностями суспільного розвитку, згідно з якими у світі відбувається перехід від переважно відтворювального до інноваційного типу розвитку" [3]. Інноваційна політика підприємства повинна мати чіткий напрям змін. Для цього, як правило, необхідно розробити комплекс заходів, зокрема, цілі розвитку, визначити потреби ринку, ознайомитися з науковими дослідженнями, впровадити управлінські рішення, які будуть враховувати можливості та обмеженість ресурсів підприємства. Саме цим й зумовлюється актуальність теми даного дослідження. Предметом дослідження є регулювання інноваційної діяльності на підприємствах, а об'єктом – суспільні відносини, що виникають у сфері інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження інноваційної діяльності підприємств зробили Гриньова В.М., Козирева О.В. [2], які проаналізували основні соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств, І. Чикаренко [1], яка вивчала проблеми нормативно-правової база та шляхи вирішення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні; Лопатинський Ю.М., Водянка Л.Д. [4], які розглянули вплив зарубіжного досвіду державного регулювання інноваційної діяльності, обґрунтували доцільність використання окремих інструментів впливу в умовах української економіки для стимулювання інноваційної діяльності підприємств, організацій та установ, сформулювали найефективніші методи державного регулювання інноваційної діяльності, які актуальні для підприємств України; Т. М. Вітренко-Хрустальова [5], яка досліджувала проблемні аспекти та напрями вдосконалення механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки; Скиба М.В. [6], яка структурувала процес державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, висвітлювала зарубіжний досвід щодо інструментів активізації досліджень та інновацій; Жидяк О.Р. [7], який визначив систему державної підтримки інноваційної діяльності підприємств аграрної сфери та основні джерела фінансування підприємств; Ляшевська О.І. [8], яка проаналізувала необхідність впливу органів регіональної влади на інноваційну активність регіону, запропонувала механізм фінансування інноваційної діяльності

підприємств регіону із залученням Агентства регіонального розвитку та алгоритм відбору інноваційних проектів для цільового фінансування за рахунок акумульованих коштів; Федулова Л.І. [10], яка розкрила сутність впливу глобалізаційних викликів на розвиток економіки України, визначила та проаналізувала проблеми, що вимагають стратегічного підходу до розроблення державних програмних документів і запропоновано концептуальну модель інноваційної стратегії українським підприємствам, Наумовець А.Г., [9], який запропонував можливі шляхи розвитку інноваційних процесів на підприємстві, Гречан А.П. [14], яка обґрунтувала підходи до формування інноваційної стратегії транспортних підприємств з урахуванням рівня інноваційного потенціалу та виду інновацій.

Методологія. У дослідженні використано низку загальнонаукових методів, на підставі яких окреслено та встановлено основні засади розкриття проблем регулювання інноваційної діяльності на підприємствах. В роботі застосовано метод аналізу, який показує взаємозв'язок елементів, методів та інструментів регулювання інноваційної діяльності; метод порівняння, що дав змогу проаналізувати зіставлення показників за допомогою вимірювань або співставлень із відповідними показниками; статистичний метод, котрий відображає ситуацію протягом тривалого проміжку часу і вказує на можливі ризики та шляхи їх подолання; використання методів індукції та дедукції пов'язане із формулюванням найголовніших теоретичних засад вивчення управління інноваційною діяльністю для окреслення найголовніших закономірностей цього процесу на емпіричному рівні та метод узагальнення, на основі чого можна зробити висновки та дати пропозиції щодо конкретних проблем.

Мета статті. Основною метою статті є аналіз поточного стану інноваційної діяльності в Україні, джерелам фінансування, вирішенню проблем регулювання інноваційної діяльності на підприємствах. Завданнями є визначення шляхів та методів формулювання інноваційної політики, що сприятимуть здійсненню пошуків створення, провадження та поширення інновацій.

Результати. Інноваційна діяльність є складовою державної стратегії розвитку країни. Науково-технічний прогрес потребує оперативного впровадження інновацій на підприємстві, які дадуть можливість відповідати новим вимогам зовнішнього та внутрішнього середовища. Саме тому має формуватися комплекс заходів, що зможе реагувати на загрози розвитку підприємства. Інноваційна діяльність підприємства включає в себе аналіз та формулювання інновації, проектування товару чи надання нової послуги, що буде задовольняти споживачів; розгляд інновації як засобу для зміцнення своїх позицій на ринку; формування відділу, який займатиметься інноваційними розробками та мотивацією персоналу до залучення у сфері інновацій. Політика підприємства має бути спрямована на пошук та формулювання інноваційних рішень сучасних потреб соціуму.

Незважаючи на те, що інноваційна діяльність є одним із ключових критеріїв розвитку підприємства, все ж є низка проблем, що гальмують впровадження інновацій. Основними проблемами на макрорівні є: застаріла модель державного управління, недосконалість нормативно-правової бази в інноваційній сфері, невизначеність стратегічних пріоритетів розвитку держави, відсутність висококваліфікованих працівників у сфері інновацій та державного управління, недостатнє фінансування. Відповідно, якщо є проблеми на державному рівні, то будуть проблеми і на рівні підприємств.

Основними чинниками, які заважають динамічному розвитку інноваційної діяльності на підприємстві є:

- відсутність джерел фінансування та високі ризики;
- орієнтованість на короткотермінову окупність;
- недостатня кількість науково-інноваційних оргструктур;
- недостатні обсяги міжнародних науково-технічних програм та проектів співробітництва;
- недосконала законодавча база, що регулює інноваційну діяльність;
- опір змінам, що призводить до зміни статусу;
- недостатній професійний рівень інноваторів, недосконала система мотивації та стимулювання творчої праці;
- вплив наукових працівників [2, с. 52].

Для подолання цих проблем потрібно допомога держави, адже динамічні зміни, що відбуваються сьогодні в усіх сферах суспільної діяльності, вимагають соціально-економічних перетворень з орієнтацією на принципи інноваційного розвитку, ефективне використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу, запровадження економіки знань і розвиток інформаційного суспільства. Зазначене зумовлює необхідність підвищення ролі держави в регулюванні процесів інноваційного розвитку та зміцненні його ресурсного та інфраструктурного забезпечення [1, с. 95].

Виятковою прерогативою держави є нормативно-правове регулювання інноваційних процесів і чітке законодавче закріплення статусу наукової і інноваційної діяльності, прав науковців і інноваторів, механізму формулювання та реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики. Адже, хоча на перший погляд кількість нормативних актів щодо правового забезпечення інноваційної діяльності в Україні достатня, проте кількість не завжди переходить в якість, тому: 1) правове забезпечення не підкріплено фінансовими ресурсами, методиками, необхідною інформацією. Наприклад, науковці, конструктори, технологи і інші працівники інноваційного циклу в Україні одержують зарплату в десятки разів менше ніж працівники тих же професій у промислово розвинутих країнах; 2) в існуючих нормативно-правових актах відсутній системний підхід. Тому слід розробити систему нормативних актів інноваційної діяльності на основі розробки необхідних класифікацій, системи термінів і понять, побудови системи нормативних актів тощо. При цьому правові питання повинні бути унормовані з управлінськими, економічними, соціальними, екологічними, технічними та іншими питаннями [5, с. 4].

Особливого значення необхідність активізації національної інноваційної політики набуває в умовах глобалізації, що має вагомий вплив на економіку України, яку можна вважати відкритою, враховуючи значні обсяги експорту та імпорту (у відсотках до ВВП). Відкритість характеризується і зростанням ролі транснаціональних корпорацій у вітчизняній економічній системі. Їхні фінансові та технологічні інвестиції сприяють розвитку національної економіки, водночас залишають країну на шляху залежного розвитку [4, с. 32]. Зокрема, питома вага витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП України з 2010р. по 2017р. зменшилася в 1,5 рази, тоді як в Польщі та Німеччині витрати лише зростали (рис. 1).

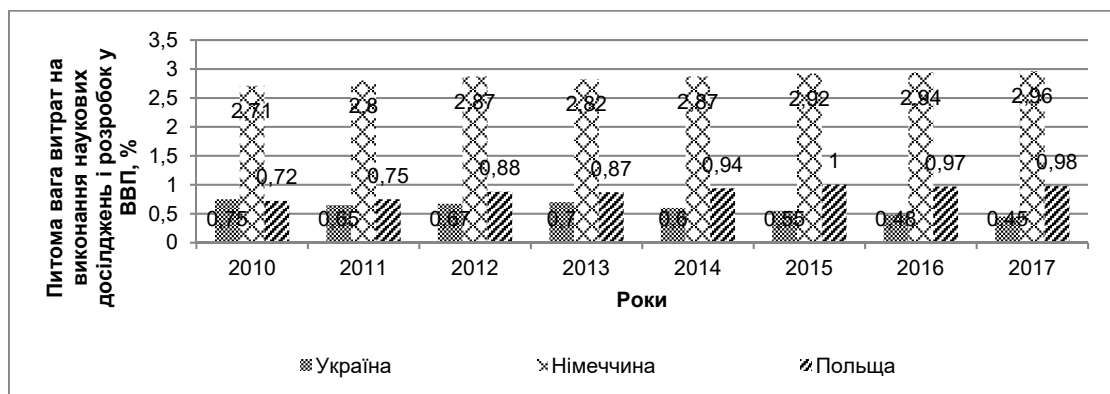

Рис. 1. Питома вага виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, % за 2010-2017 рр.

Джерело: побудовано автором за [12; 13].

В економіці України поступово відбуваються структурно-інноваційні зрушення, які є розвитком підприємств і шляхом оновлення елементів системи та зв'язків між ними, що зумовлює появу нових властивостей та якості функціонування системи, переходу її на подальший етап розвитку. Під впливом інновацій, які синтезують у собі функції новизни, виробничого впровадження та використання, структура економіки може змінюватися. Інновації стають причиною виникнення одних виробництв і поступового зникнення інших. Згадаймо хоча б такі приклади з історії ще недалекого від нас ХХ сторіччя, як телебачення, комп'ютери, мобільний зв'язок, резонансна томографія,

лазери, ядерна енергетика, різноманітні матеріали з небаченими раніше властивостями, генна інженерія, космічні апарати і безліч інших технічних досягнень, без яких не можна уявити собі сучасне життя. Сьогодні в Україні налагоджено виробництво інтелектуальних паралельних комп'ютерів, Український національний грид інтегровано до найбільшої у світі Європейської грид-інфраструктури, яка об'єднує 45 грид-інфраструктур європейських країн, відомі у всьому світі суперсучасні системи розпізнавання образів або сапфірові диски, на яких інформація може зберігатися століттями тощо [9, с. 21]. Упродовж 2017 року наукові дослідження і розробки в Україні виконували 963

організації, 45,8 % з яких відносилися до державного сектору економіки, 39,0 % – підприємницького, 15,2 % – вищої освіти. У 2017 році частка виконавців НДР (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості

зайнятого населення становила 0,58 %, у тому числі дослідників – 0,37 % [13]. Так, внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробки починаючи з 2010 р. по 2017 р. зросли в 1,5 рази (рис. 2).

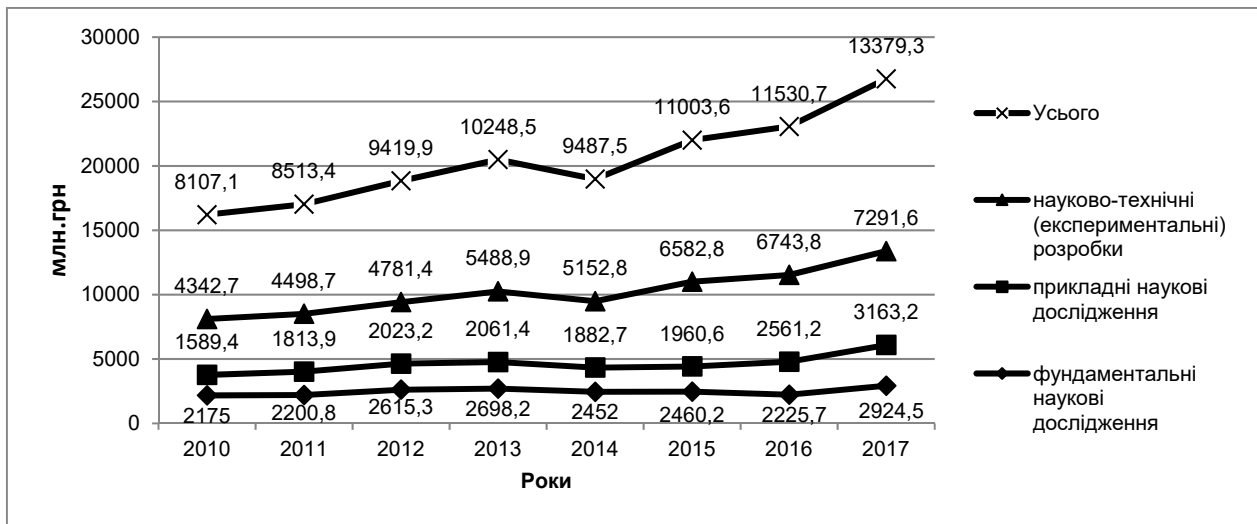

Рис. 2. Витрати на виконання наукових досліджень та розробок за 2010-2017 рр.

* Дані за 2010–2015 роки перераховано без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг.

Джерело: побудовано автором за [13].

Важливість сфери освіти та науки, їх стратегічне значення зумовлено неабиякою роллю в економіці, у формуванні людського, інтелектуального капіталу країни. Саме освіта спроможна сформувати в людині унікальні вміння, навички, розвинути її здібності, забезпечити економіку висококваліфікованою робочою силою. Сфера наукових досліджень та розробок виконує не менш важливу функцію забезпечуючи зв'язок з виробництвом шляхом формулювання наукового підґрунтя

виробничої діяльності [6, с.123]. Тому важливо, щоб у розробці наукової роботи брали участь високопрофесійні кадри. Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок по Україні за період 2010 – 2017 р. зменшилася в 2 рази (рис.3). Це зумовлено низькою заробітною платою, несприятливими умовами роботи та відсутністю мотивації.

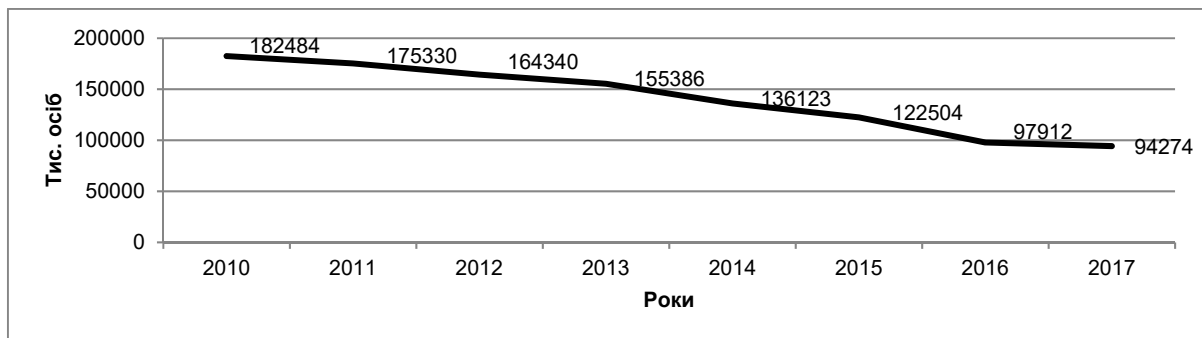

Рис. 3. Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок по Україні за 2010-2017рр.

Джерело: побудовано автором за [13].

Дослідження показують, що в міжнародній практиці саме держава фінансує передові науково-технічні розробки і найбільші проекти, впровадження яких не під силу приватному бізнесу. Цим держава досягає своїх соціально-економічних цілей: нейтралізує побічні ефекти в економіці, реалізує соціальну політику, стимулює економічний ріст. Вивчення зарубіжного і вітчизняного досвіду свідчить про те, що держава має величезні невикористані резерви інвестиційної підтримки інноваційних процесів, здатних мотивувати інвесторів до фінансування нововведень [7, с. 80].

У 2017 році загальний обсяг витрат на виконання НДР власними силами організацій становив 13379,3 млн грн, у тому числі витрати на оплату праці – 7152,9 млн грн, інші поточні витрати – 5444,6 млн грн, капітальні витрати – 781,8 млн грн, з них витрати на придбання устаткування – 659,1 млн грн. За попередніми розрахунками, питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,45 %, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,16 %. У 2017 році 21,9 % загального обсягу витрат були спрямовані на виконання фундаментальних наукових досліджень, які на 92,4 % профінансовано за раху-

нок коштів бюджету. Частка витрат на виконання прикладних наукових досліджень становила 23,6 %, які на 51,5 % фінансувалися за рахунок коштів бюджету та 27,6 % – за рахунок коштів організацій підприємницького сектору. На виконання науково-технічних (експериментальних) розробок спрямовано 54,5 % загального обсягу

витрат, які на 40,3 % профінансовані іноземними фірмами, 28,7 % – організаціями підприємницького сектору та 14,3 % – за рахунок власних коштів [13].

Всього фінансування в 2010 році становило – 8107057,4 тис. грн., тоді як в 2017 році – 13379292,4 тис. грн (рис. 4). Це свідчить про зацікавленість підприємств та держави вкладати кошти у наукові розробки.

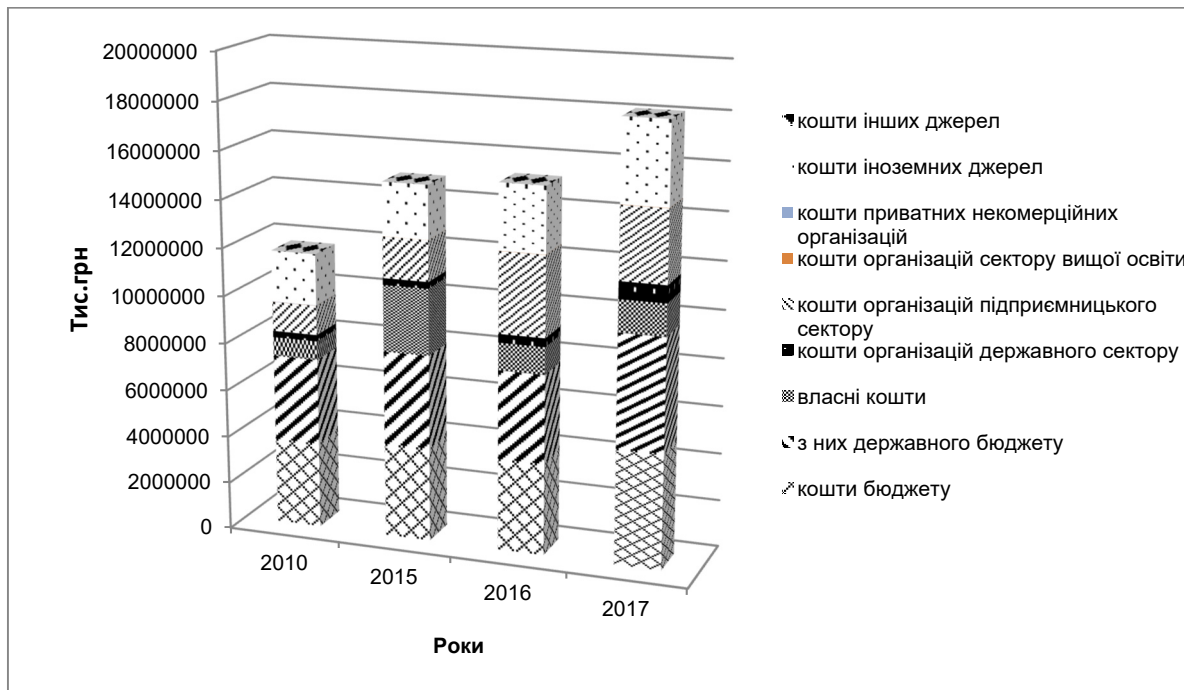

Рис. 4. Джерела фінансування внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за 2010 р., 2015-2017 рр.

* Дані щодо витрат на виконання НДР за 2010–2015 роки перераховано відповідно до нової методології організації та проведення державного статистичного спостереження "Здійснення наукових досліджень і розробок", яка запроваджена з 2016 року (без урахування витрат на виконання науково-технічних послуг).

Джерело: побудовано автором за [13].

У 2017 році до Державних реєстрів України внесено 2590 патентів на винаходи, 1224 з яких – на ім'я національних заявників (47,3 %), 9442 – на корисні моделі (9365 і 99,2 %), 2390 – на промислові зразки (2113 і 88,4 %). Загальна кількість зареєстрованих свідоцтв на знаки для товарів та послуг за національною процеду-

рою становила 15248, з них 12986 – на ім'я національних заявників (85,2 %). Надано правову охорону 5563 міжнародним знакам. Зареєстровано 43 кваліфікованих зазначення походження товарів і 1 свідоцтво на право використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів [15].

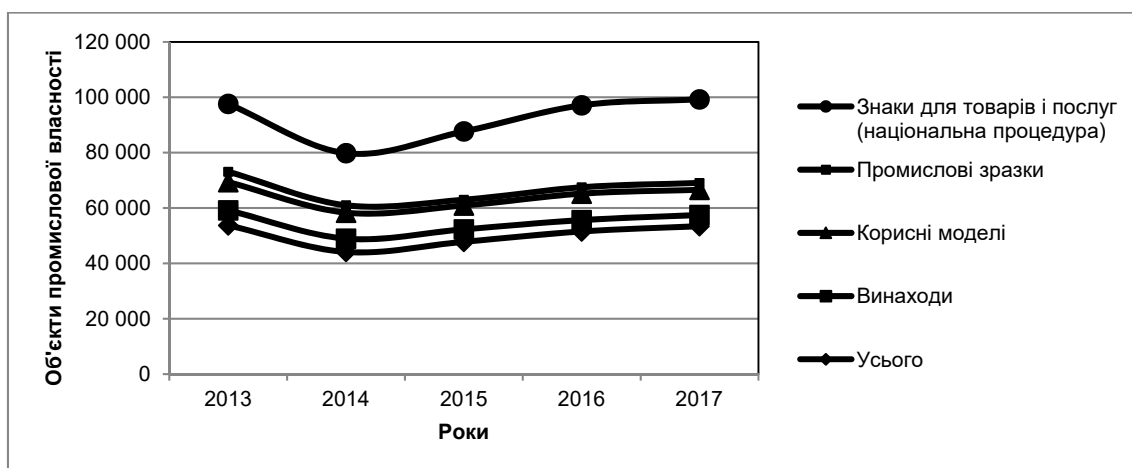

Рис. 5. Об'єкти промислової власності за 2013-2017 рр.

Джерело: [15].

Для активізації фінансування інноваційної діяльності необхідно орієнтувати виробництво на потреби внутрішнього ринку; впроваджувати наукомісткі технології; здійснювати імпортозаміщення; підвищувати конкурентоспроможність продукції тощо [8, с. 302].

Так, згідно з Global Innovation Index Україна посіла 43 місце із 126-ти у рейтингу найбільш інноваційних країн світу 2018 р. та покращила минулорічний результат на 7 позицій [11].

Для України, перед якою поставлено стратегічне завдання модернізації національного господарства і більш ефективного включення у світову економіку, розвиток науково-технологічної та інноваційної сфери має практичне значення. Створення інноваційної системи, яка спирається на використання ринкових механізмів і активну державну науково-технологічну та інноваційну політику, повинно стати основою для розвитку не лише підприємств, а і галузей та секторів, заснованих на знаннях, їхньої довгострокової конкурентоспроможності в рамках національних кордонів і на світових ринках [10, с.88].

Саме тому держава надає різноманітні види допомоги суб'єктам господарювання. Уряд України надає підтримку окремим видам господарської діяльності з метою забезпечення життєздатності й конкурентоспроможності вітчизняних виробників, зокрема, у "стратегічних" галузях національної економіки [17, с. 65].

Отже, основними напрямками вдосконалення механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки України є:

- підтримка створення інноваційно-орієнтованих об'єднань на базі провідних освітніх закладів, наукових і фінансових установ, підприємств і формуванням на цій основі стійких інноваційних кластерів;
- сприяння залученню іноземних інвестицій у високотехнологічний сектор економіки для забезпечення фінансування створення та впровадження інновацій у реальний сектор економіки;
- запровадження механізму страхування ризиків, пов'язаних з реалізацією інноваційних проектів, який позитивно впливатиме на інвестування цих проектів;
- підтримка підприємств промисловості та інших галузей, які здійснюють свою діяльність у високотехнологічній сфері у проведенні зарубіжних презентацій, виставок, круглих столів з метою просування їх продукції на міжнародні ринки;
- здійснення моніторингу попиту на високотехнологічну продукцію, надання інформаційно-консультативної, правової допомоги і пошук потенційних партнерів для укладання договорів щодо їх реалізації;
- запровадження механізму пільгового кредитування підприємств, які виробляють інноваційну продукцію;
- створення цілісної національної інноваційної системи, яка має включати спеціалізовані технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, інжинірингові центри, венчурні компанії, інноваційні кластери тощо;
- удосконалення механізму правового захисту інтелектуальної власності та страхування інноваційної діяльності як основи інноваційного розвитку економіки України;
- сприяння формуванню та активна участь держави на ринку інновацій (інформація в державних виданнях, виставки, біржі, ярмарки, купівля-продаж ліцензій тощо).
- розробка форм гармонійного поєднання національних інтересів у науково-інноваційному розвитку з міжнародною диференціацією, спеціалізацією і сегментацією ринків наукоємких технологій та інновацій.

Державні органи мають здійснювати моніторинг особливостей інноваційного розвитку розвинутих країн на предмет їх можливого застосування в Україні [5, с. 7].

Інноваційний розвиток передбачає постійну розробку, освоєння і виведення на ринок різних нововведень. Інноваційний процес потребує єдності технічних, організаційних та соціальних нововведень, формування нових моделей використання наявних ресурсів. З цього можна зробити висновок, що підприємство, яке обирає інноваційний шлях розвитку, повинно мати певний потенціал, достатній для його реалізації і який враховує особливості галузі та може оцінюватися певними критеріями [14, с.104-105]:

- енергійне, гнучке керівництво, здатне йти на ризик;
- прогресивна організаційна структура управління, зорієнтована на роботу в динамічних глобалізаційних умовах;
- висока репутація підприємства у клієнтів і ділових партнерів;
- наявність інформації про тенденції змін потреб і попиту на транспортні послуги у споживачів, уміння виявляти й прогнозувати приховані (майбутні) потреби і попит;
- добре знання можливостей і потенціалу конкурентів у галузі;
- наявність досвіду розробки інновацій та їх просування на ринку;
- доступ до останніх досягнень науки і техніки як на транспорті, так й в суміжних галузях;
- кадровий потенціал (науковий, інженерний і робітничий);
- висока якість і культура обслуговування;
- резерви потужностей;
- фінансові ресурси для реалізації інноваційного розвитку;
- спроможність взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища.

Таким чином, забезпечення і ефективного провадження інноваційної діяльності можна вважати чинником, який сприяє здійсненню економічного розвитку підприємств та економіки в цілому. В Україні інноваційна діяльність знаходиться у складному становищі порівняно з іншими видами діяльності. Рівень використання інноваційного потенціалу є недостатнім. Підтримка та регулювання інноваційного підприємництва, а особливо малого, повинна бути пріоритетним напрямом державної політики щодо підтримки інноваційної діяльності. Аби покращити інвестиційну діяльність необхідно створювати інвестиційно привабливе середовище, зменшити податковий тиск на інноваційні підприємства та заохочувати розвиток міжнародних науково-інноваційних зв'язків [16].

Висновки та дискусія. Отже, інноваційна діяльність підприємства має спиратися на постійний пошук і використання нових способів реалізації потенціалу підприємств, що надалі надасть можливість покращувати свої позиції на зовнішньому та внутрішньому ринках, створювати нові товари та послуги, посилювати конкурентоспроможні позиції, формувати та виходити на нові ринки збуту. Безумовно, є низка проблем, які гальмують розвиток інноваційної діяльності на підприємстві. До них можна віднести інфляцію; недосконалу податкову політику, а також нормативно-правову та законодавчу бази; відсутність належного державного фінансування та програм розвитку; застарілу науково-технічну політику держави; несприятливий інноваційно-інвестиційний клімат; відсутність мотивації вітчизняних науковців; неналежний рівень проведення маркетингових досліджень; використання застарілої техніки.

Існує безліч проблем, що гальмують розвиток підприємств. Однією з основних є відсутність впровадження інноваційної діяльності. В роботі визначенні основні чинники, які заважають динамічному розвитку інноваційної

діяльності на підприємствах, проаналізовано, яка питома вага витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП України з 2010 р. по 2017 р., які внутрішні витрати на виконання наукових досліджень і розробки починаючи з 2010 р і по 2017 р., визначено кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок по Україні починаючи з 2010 р – 2017 р., визначені джерела фінансування та об'єкти промислової власності та розроблена модель інноваційної діяльності, яка сприятиме покращенню роботи підприємств. Дані показники характеризують проблеми не лише підприємств, а й економіки загалом. Для формулювання інноваційної діяльності потрібно визначитися з інноваціями, які має впроваджувати підприємство, а це складне завдання, як в організаційному, технічному так і у фінансовому плані. Постійні зміни ринкового середовища, нові потреби споживачів, прискорення науково-технічного розвитку інших країн вимагають від сучасних підприємств обов'язкового провадження інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Чикаренко І.А. Проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в Україні / І.А. Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – №4(15). – С. 95-106.
2. Гриньова В. М., Козирева О. В. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств: монографія / В.М. Гриньова, О.В. Козирева. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. – С. 192.
3. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Геїця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
4. Лопатинський Ю.М., Водянка Л.Д. Державне регулювання інноваційної діяльності: зарубіжний досвід / Ю.М. Лопатинський, Л.Д. Водянка // Економіка та управління національним господарством. – 2018. – № 16. – С. 31-39.
5. Вітренко-Хрустальова Т. М. Напрямки вдосконалення механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки України / Вітренко-Хрустальова Т. М. // Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. – 2013. – №3(42). – С. 1-8.
6. Скиба М. В. Теоретичні аспекти державного регулювання інноваційної діяльності: сутність, мета та засоби // М. В. Скиба / Науковий ві-

сник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – №15(Частина 2). – С. 121-124.

7. Жидяк О.Р. Державна підтримка інноваційної діяльності підприємств аграрної сфери / О.Р. Жидяк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал "Економіка та конкурентоспроможність підприємств інноваційна економіка". – 2013. – №1(39). – С. 80-83.
8. Ляшевська О. І. Вдосконалення державного регулювання у фінансуванні інноваційної діяльності регіону / О.І. Ляшевська // Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління. Вип. – 2017. – №1(6). – С. 295-304.
9. Наумовець А.Г. Внесок НАН України в інноваційний розвиток України / А.Г. Наумовець // Вісник Національної академії наук України. – 2017. – № 1. – С. 19-24.
10. Федулова Л. І. Концептуальна модель інноваційної стратегії України / Л. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 1. – С. 87-100.
11. Global innovation index/Analysis/Explore the interactive database of the gii 2018 indicators // Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
12. European Commission //Eurostat// Publications// All publications// <https://ec.europa.eu/eurostat>
13. Статистичний збірник "Наукова та інноваційна діяльність в Україні" // Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Гречан А.П. Особливості формування інноваційної стратегії транспортних підприємств / А.П. Гречан // Вісник Національного транспортного університету. Серія "Економічні науки". Науково-технічний збірник. – К.: НТУ, 2015. – Вип. 3 (33).
15. Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності (УКПАТЕНТ)" // Промислова вартість у цифрах // Режим доступу до ресурсу: http://www.uipr.org/i_upload/file/promvlasnist-2017.pdf
16. Козік В. А. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств в Україні // Режим доступу до ресурсу: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_kozik.htm
17. Мицюк С., Мегей В. Фінанси суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграційних процесів / С.Мицюк, В. Мегей // Вісник Економіка КНУ ім. Т.Г. Шевченка. – 2018. – №1 (196). – С. 60-67 DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/196-1/9>

Received: 20/02/2019

1st Revision: 04/03/19

Accepted: 01/09/19

Author's declaration on the sources of funding of research presented in the scientific article or of the preparation of the scientific article: budget of university's scientific project

О. Шатило, асп.

Национальный транспортный университет, Киев, Украина

ПРОБЛЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

Проанализированы основные проблемы, которые тормозят инновационную деятельность на предприятиях. Раскрыты основные направления совершенствования механизма регулирования инновационного развития отечественных предприятий. Определены критерии предприятий, выбирающих инновационный путь развития.

Ключевые слова: инновации; инновационная деятельность; предприятие; государственное регулирование.

O. Shatilo, PhD Student

National Transport University, Kyiv, Ukraine

PROBLEMS OF REGULATION OF INNOVATIVE ACTIVITIES IN ENTERPRISES

Innovation activities are an integral part of the national development strategy. Science and technology progress requires the effective implementation of innovations at the enterprises, which will enable them to meet the new requirements of the external and internal environment. However, there are many problems that hamper the development of enterprises. One of the main issues is the lack of implementation of innovation activities. In this work, the main factors that hinder the dynamic development of innovation activities at the enterprises are defined. The share of research and development (R&D) in the Ukrainian GDP, the internal spending on R&D, the R&D personnel in 2010–2017 are analyzed. The sources of funding and industrial property are identified. The criteria of enterprises that choose the innovative path of development are determined. These indicators characterize not only the problems of enterprises, but of the economy as a whole. To formulate the innovation plan, it is necessary to determine the innovations to be implemented by the enterprise, which is a complex task both in organizational, technical and financial terms. Constant changes in the market environment, new needs of consumers, the accelerating science and technology development in other countries are factors making modern enterprises engage in innovation activities.

Key words: innovations, innovation activities, enterprise, regulation.

References (in Latin): Translation / Transliteration/ Transcription:

1. Chykarenko, I.A., 2012. Problems of state regulation of innovation activity in Ukraine. Public administration and local government, 4(15), pp. 95-106.
2. Hrynova, V.M., Kozryrieva, O.V. 2006. Socio-economic problems of innovative development of enterprises. Monograph. Kharkiv. VD "ІНЖЕК", 192 p.
3. Innovative Ukraine 2020: national report / per coalition. ed.V.M. Geitsa and others, 2015. NAS of Ukraine. K. pp. 336.
4. Lopatynskiy, Yu.M., Vodianka, L.D., 2018. State regulation of innovation activity: foreign experience. Economics and management of the national economy 6, pp. 31-39.
5. Vitrenko-Khrustalova, T. M., 2013. Areas of improvement of the mechanism of state regulation of innovation development of the Ukrainian economy. State regulation of processes of economic and social development, 3(42), pp. 1-8.
6. Skyba, M.V., 2017. Theoretical aspects of state regulation of innovation activity: essence, purpose and means. Scientific herald of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy, 5 (2), pp. 121-124.

7. Zhydiak, O.R., 2013. State support of innovative activity of enterprises of agrarian sphere. All-Ukrainian Scientific and Production Magazine "Economics and Competitiveness of Enterprises Innovative Economics", 1(39), pp. 80-83.
8. Liashevska, O.I., 2017. Improvement of state regulation in financing innovative activity of the region. Bulletin of NUTZU. Series: Public Administration, 1(6), pp. 295-304.
9. Naumovets, A.H., 2017. Contribution of the National Academy of Sciences of Ukraine to the innovative development of Ukraine. Herald of the National Academy Sciences of Ukraine, 1, pp.19-24.
10. Fedulova, L.I., 2012. The Conceptual Model of Ukraine's Innovation Strategy. Economics and Forecasting, 1, pp. 87-100
11. Global innovation index//Analysis//Explore the interactive database of the gii 2018 indicators. More: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
12. European Commission. Retrieved from //Eurostat// Publications// All publications// <https://ec.europa.eu/eurostat>
13. Statistical collection "Scientific and innovative activity in Ukraine". State Statistics Service of Ukraine. More: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Grechan, A.P., 2015. Features of formation of innovative strategies for transport companies. Bulletin of National Transport University. Series "Economic sciences". Scientific and Technical Collection. Kyiv: National Transport University, 3 (33), pp.34-38.
15. State Enterprise "Ukrainian Institute of Intellectual Property (UKPATENT)" Industrial value in figures. State Statistics Service of Ukraine. More: http://www.uipv.org/i_upload/file/promvlasnist-2017.pdf.
16. Kozik, V.A. Problems and prospects of development of innovative activity of enterprises in Ukraine. More: // http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_kozik.htm
17. Mytsiuk, S., Mehey V., 2018 Finances of economic entities in conditions of integration processes. Herald of Economics of the National Taras Shevchenko University named after T.G.Shevchenko, 1(196). pp.60-67 DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/196-1/9>

**EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH AND REFERENCES (IN LATIN):
TRANSLATION / TRANSLITERATION / TRANSCRIPTION**

I. Bozhydai, Assistant
ORCID iD 0000-0003-2227-219X
Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2019/205-4/1>
p. 6-10

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES
OF BUILDING A COMPETITIVE ENTERPRISE STRATEGY**

The article is devoted to theoretical and methodological principles of competitive enterprise strategy. The process of forming a competitive strategy requires a comprehensive approach, a sound analytical stage, and must comply with certain principles. The author summarized the basic principles of formation of competitive strategy, and in accordance with them, proposed a structural and logical scheme of using the tools of formation of competitive strategy of the enterprise. The basic methods such as matrix, benchmarking, PEST-, SWOT-SPECE- and cluster analyzes are selected as the methodological base. The result of which are indicators of analysis of the competitive environment, the internal environment of the enterprise, clustering criteria, the number of clusters, the corresponding quadrants of the matrix of strategies with promising development vectors, the list of measures and indicators for a certain enterprise aimed at stabilizing/improving its competitive position in the market or level competitiveness.

1. Verbivska, L.V., Suduk, I.V., 2017. The strategy of ensuring the competitiveness of the enterprise and the basic principles of its formation. Young scientist, 10 (50), pp. 827-833.
2. Kulyniak, Yu. I., 2011. Problems of determining the essence of the competitive strategy of the organization. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of development and development problems, 714, pp. 87-95.
3. Khalimon, T.M., 2017. Competitive enterprise policy: essence, principles, guidelines and approaches of formation. Eastern Europe: Economics, Business and Management, 2 (07), pp. 155-160.
4. Iatsiv, I. B., 2013. Competitiveness of agricultural enterprises. Monograph. Lviv: Ukrainian bestseller, 427 p.
5. Beltiukov, Ye.A., Nekrasova, L.A., 2014. Competitive strategy of the enterprise: essence and formation on the basis of assessment of the level of competitiveness. Economy: the realities of time. Scientific journal, 2 (12), pp.6-13.
6. Nalyvaiko, A.P. (ed), Hrebeshkova, O. M., Reshetniak, T. I. And others, 2017 Enterprise strategy in the post-industrial economy: Monograph As general editors Nalyvaiko, A. P., Hrebeshkova, O. M.: Kyiv: KNEU, 418 p.
7. Derhachova, V.V., Melnyk, V.O., 2017. Theoretical bases of formation of competitive strategies of the enterprise. Collection of scientific works of young scientists of the Faculty of Management and Marketing KPI them. I. Sikorsky "Actual Problems of Economics and Management", 11. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/22537/1/2017-11_2-03.pdf
8. Klivets, N.H., 2007. Enterprise Strategy. Kyiv: Academic, 320 p.
9. Bahorka M.O., 2015. Strategic analysis of the main factors of the macro and microenvironment of agricultural production on the way to greening. Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy, 12 (1), pp. 14-19.
10. Sokolova, L.V., Veriasova, H. M., Sokolov, O. Ye., 2011. Use of cluster analysis methods in the practical activity of enterprises. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic", 720, pp. 240-246.
11. Romesburg, C., 2004. Cluster Analysis for Researchers. Morrisville, North Carolina: Lulu.com, 344 p. DOI: 10.2307/1955988
12. Arabie, P., Hubert, L.J., Soete, G., 1996. Clustering and classification. Singapore: WorldScientific, 490 p. DOI: 10.1142/1930
13. Sotska, Yu. I., 2015. Methodological principles of cluster analysis of Ukrainian banks' competitiveness. Financial and credit activities: problems of theory and practice, 2, pp. 177-185.
14. Tkachova, A.V., 2012. Cluster analysis of metallurgical enterprises based on production, financial, economic and logistic indicators of activity. Bulletin of Zaporizhzhya National University, 1 (3), pp. 37-44.
15. Bogiday, I., 2019. Clusterization of agro-industrial enterprises of Ukraine as the basis of effective strategic management. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 5 (2), pp. 86-98.
16. Dubodielova, A.V., Yurynets, O.V., 2013. Features and technology of internal benchmarking at the enterprise. Marketing and innovation management, 2, pp.64-73.
17. Stebliuk, N.F., Volosova, Ye.R., 2017. Determination of competitive directions of the enterprise in the market of dairy products. Economy and society,9, pp. 654-660.
18. Voitko, S.V., Voronkova, I.Yu., 2016. Application of SWOT analysis for development of strategic directions of cluster formation of printing enterprises. Regional economy, 1, pp. 165-171.